

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

Louis Sachar

Gaten

Lemniscat 1999
590 BF

Praatjes vullen geen gaatjes en dat is zeker het geval in Camp Green Lake. Het strafkamp dat zich bevindt op de bodem van een uitgedroogd meer en waar Stanley Yelnats vanwege een niet bewezen 'misdad' (hij zou namelijk een paar gymshoenen gestolen hebben van een bekende honkballspeler) naartoe wordt gestuurd. Officieel om er 'zijn karakter' te 'vormen', in feite om er in opdracht van de kampdirecteur onophoudelijk te graven, op zoek naar een wel honderd jaar oude schat. Als bij wonder lukt het Stanley en zijn vriend Zero om die schat te vinden, maar dan wel te midden van een nest geelgeklepte hagedissen waarvan de beet dodelijk is. Gelukkig treedt voor Stanley, die ten onrechte denkt dat er op hem en op zijn familie een niet te ontkomen vloek rust, net dan de reddende engel op. Dankzij zijn advocaat mag Stanley namelijk het kamp verlaten en de schatkist met de initialen van zijn over-overgrootvader houden. Hoe het verder met Stanley en zijn familie afloopt, laat de auteur grotendeels aan de fantasie van de lezer over. Die ondertussen niettemin 224 pagina's lang heeft kunnen genieten van een spannend en meeslepend verhaal met thrillerallures. Een

verhaal dat het uiteindelijk wil hebben over vriendschap, macht, armoede en rijkdom.

SDJ

Elisabeth Marain

Het geweer

Piramide 1999
495 BF

Met *Het geweer* schreef Elisabeth Marain een historisch verhaal over oorlog en uitbuiting, maar ook over vriendschap en genegeheid. Twaalf jaar jong is Fons Desutter, wanneer hij met zijn familie op de vlucht moet voor de Duitsers. Het is september 1914 en heel wat Vlamingen wijken uit naar Holland. Terwijl zijn moeder onderweg een kind baart en sterft, ziet Fons zelf hoe zijn vader door de vijand genadeloos wordt neergeknald. Die kan het namelijk niet hebben dat onschuldige burgers zich met een geweer proberen te verdedigen. Toch gelooft Fons niet wat hij ziet. Hij, de Windkliever, de tovenaars, wil bewijzen dat vader nog leeft. Op de boot naar Holland leert Fons Miel kennen, een volwassen kerel die zich over hem als over zijn eigen zoon wil ontfermen. Maar dat is wel het laatste wat Fons wil. Toch verstaat Miel de kunst om Fons op de meest onmogelijke plekken terug te vinden. Uiteindelijk ook in een werkkamp waaruit beiden weten te ontsnappen. Tegenover

Fons, die klinisch dood lijkt te zijn, bekend Miel wie hij eigenlijk is, namelijk een onderwijzer die vrouw en kind verloor en daarom uit het leger deserteerde.

SDJ

Norma Fox Mazer

Als je lief bent...

Clavis 1999
650 BF

Het geluk is vaak ver te zoeken. Dat ondervindt ook Em Thurkill, de hoofdfiguur uit *Als je lief bent...* Em woonde jaren in een caravan, verloor haar moeder en haar vader en nu ook nog haar zus Pamela. Hoewel het leven voor Em meedogenloos verdergaat, laten de herinneringen aan vroeger het meisje niet los. In tal van flashbacks beleeft ze dan ook wat achter zich ligt nog eens opnieuw en Em komt tot het inzicht dat het niet waar is. Dat het niet zo is dat je – als je maar lang genoeg lief bent – daarvoor ook beloond wordt. Integendeel. Dus besluit Em het schuldgevoel dat ze altijd al had van zich af te schudden en de wereld niet langer als een grote vlek aan zich voorbij te laten gaan. Want zij die zo lang getiranniseerd werd door haar oudere zus, voelt voor het eerst wat 'vrij zijn' betekent. En die vrijheid wil ze met beide handen vastpakken. Of Em met het baantje dat ze vond, haar toekomst ook echt zal kunnen ver-

zekeren, blijft hoe dan ook een open vraag. Te beantwoorden door lezers die – net als Em – groeien naar volwassenheid.

SDJ

James Moloney

De veerpont

Houtekiet 1999
595 BF

Wie moet er van je houden als je eigen moeder nog niet van je houdt? Dat is de rode draad van deze schitterende roman van James Moloney. Schitterend omwille van de psychologische diepgang waarmee het hoofdpersonage Carl Matt getekend wordt. Als tweede in een gezin van drie werd Carl niet alleen in de steek gelaten door zijn moeder, zogenaamd 'met vakantie', maar ook door zijn zus Sarah die haar eigen leven wou leiden. Daarom woont Carl nu samen met zijn broer Harley bij tante Beryl. Zij wil de verantwoordelijkheid voor de kinderen van haar zus wel op zich nemen, maar financieel ziet ze dat niet echt zitten. Tot Carl op een dag een baantje vindt bij schipper Duncan. Carl zorgt ervoor dat Duncans veerboot tussen Wattle Beach en Wiseman's Cove weer kan concurreren met andere veerdiensten, maar hij moet ook lijdzaam ondergaan dat de Duncans zijn broer Harley na een bijna-verdrinkingsdood als

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

hun eigen zoon gaan beschouwen. Carl, die nog steeds niet weet of zijn moeder nog leeft en of ze van hem houdt, onderneemt een wanhopige poging om met zichzelf in het reine te komen. Dat zijn moeder verongelukt is, stemt hem verdrietig. Dat ze wel degelijk wou bewijzen dat ze van haar kinderen hield en juist daarom het leven moest laten, geeft hem genoeg kracht om verder te gaan.

SDJ

Kathleen Vereecken

Kleine Cecilia
Querido 1999
459 BF

Op het einde van de negentiende eeuw, ergens in Vlaanderen, leeft de kleine Cecilia. Dertien jaar jong, maar amper 83 centimeter groot. Een kleine prinses die op de boerderij van haar ouders toch niets nuttigs kan doen en daarom verkocht wordt aan kermisdirecteur Oscar Milano. Cecilia is als poppenkind een echte attractie, maar zelf beleeft ze helemaal geen plezier aan haar 'job'. Tot op een dag Alice opduikt door wie Cecilia niet alleen de buitenwereld, maar ook zichzelf beter leert kennen. Als iemand namelijk die anderen kan helpen in plaats van zelf betutteld te worden. Wat overigens heel mooi beschreven wordt. Maar

dan gebeurt er iets verschrikkelijks: Cecilia ontdekt namelijk dat ze gegroeid is en dat haar leventje bij Oscar dus in gevaar komt. Het circusmeisje wordt dan ook verkocht, en wel aan Dokter Mens die groeistoornissen bij kinderen onderzoekt. Bij hem voelt Cecilia zich maar heel even thuis. Want het verlangen om haar eigen moeder te zien is sterker dan ze dacht. Dus keert ze uiteindelijk naar de boerderij terug.

SDJ

De *Odyssee* op de digitale snelweg

Sinds enige tijd is een groot deel van de *Odyssee* in de bewerking van Imme Dros te vinden op het net. Er zijn veel links naar interessante achtergrondinformatie over goden en het leven in het oude Griekenland, maar je kunt ook doorklikken naar afbeeldingen van schilderijen en verwijzingen naar verwante romans en verhalen. Bovendien zijn er opdrachten beschikbaar die de leerlingen moeten stimuleren tot reflectie op het verhaal. Bij de website hoort een docentenhandleiding met een reeks suggesties om op veel verschillende manieren met de *Odyssee* in de klas aan de gang te gaan (literatuuronderwijs, boek en film, CKV 1, projectweek etc.). De website is te vinden op: www.schrijversnet.nl/Odyssee.

De docentenhandleiding *Vier modellen om te werken met de Odyssee*, onder redactie van Cor Geljon en Martijn de Graaff, is uitgegeven bij Bulkboek (Keizersgracht 386A, 1016 GB Amsterdam, tel. 020 - 620 79 77), fl. 15,-, ISBN 90 7578 806 1.

CG

Wilhelmus en de anderen

In de serie *Tekst in Context* verscheen onlangs *Wilhelmus en de anderen – Nederlandse Liedjes 1500-1700*. Deze publicatie is bedoeld voor literatuuronderwijs en CKV 1 in de bovenbouw van HAVO en VWO. Het materiaal past in het studiehuis en is tevens geschikt voor groeps- en onderwijs. In 21 liedjes, door Camerata Trajectina opgenomen op cd, maakt de leerling kennis met de Nederlandse cultuur van de zestiende en zeventiende eeuw. Het rijk geïllustreerde boek heeft zes themahoofdstukken: oorlog, zeemansleven, religie, liefde, maatschappijkritiek en feestcultuur. Tekst, beeld en geluid brengen de veelzijdige periode tot leven, bijvoorbeeld via het oorlogsgeweld in het Wilhelmus, de schipbreuk van 't Schip De Zwarte Haan', de ongelukkige liefde in 'Het daget in den oosten', de dronkemansruzie in Bredero's 'Boerengezelschap', het contrast tussen oorlog en vrede in Vondels 'O kerstnacht' en het vrolijke drink-

gelag in 'Driekoningenvreugd'. De teksten zijn herspeld en vertaald en voorzien van cultuurhistorische toelichting. Bij elk lied moet de leerling opdrachten uitvoeren, variërend van begripvorming over tekst, beeld en geluid tot ontwikkeling van evaluatieve en creatieve vaardigheden. Regelmatig wordt actualisering van de stof gevraagd; dankzij muzieknotaties kunnen de liedjes ook met moderne instrumenten uitgevoerd worden. De docentenhandleiding biedt een uitwerking van de opdrachten. Het materiaal is uitgetest op vijftien middelbare scholen.

Wilhelmus en de anderen – Nederlandse Liedjes 1500-1700. Samengesteld door Marijke Barend-van Haeften, Karel Bostoen, Lia van gemert en Marijke Meijer Drees. Amsterdam (Amsterdam University Press) 2000. ISBN 90 5356 440 3, fl. 29,50 (incl. cd). Docentenhandleiding: ISBN 90 5356 448 9, fl. 19,50 (alleen verkrijgbaar rechtstreeks bij de uitgeverij).

PHvdV

Geografie Educatief

Het vierde nummer van jaargang 1999 van *Geografie Educatief* kende als thema: Geografie en Literatuur. Het bespreekt werk en auteurs van reisverhalen: Bob den Uyl, Joseph Brodsky, Lord Byron, A. den

L·E·E·S·W·I·J·Z·E·R

Doolaard; het schenkt aandacht aan Asterix en Obelix, aan broeder Cadfael. In een ‘woord vooraf’ verantwoordt de redactie de samenstelling van dit themanummer. In romans, reisverhalen en novellen speelt geografie vaak een grote rol. Elk verhaal speelt zich immers ergens af, soms ook zijn er diverse locaties in het geding. Verhalende literatuur bevat vaak een schat aan informatie over steden, gebieden en volkeren. Te vaak blijven die literaire bronnen in het aardrijkskundeonderwijs ongebruikt. De redactie geeft de volgende typen opdrachten als handreiking voor gebruik:

1. De Identificatie-opdracht als meest directe manier om de leerling te betrekken bij de verhalende tekst. Bijvoorbeeld door de leerling zich te laten inleven in een van de personen en in die rol een dagboek te schrijven.
2. De Interpretatie-opdracht vraagt van de leerling afstand van het boek te nemen. Je vraagt bijvoorbeeld van de leerling het ruimtelijk gedrag van romanpersonages te begrijpen. Waarom – bijvoorbeeld – trekken mensen van het platteland naar de stad?
3. De Vergelijkingsopdracht vraagt van de leerling de ‘fictieve’ geografische werkelijkheid te vergelijken met de objectieve gegevens uit meer informatieve teksten.

De in deze opdrachten vervatte leerweg loopt van ervaren (personificatie) via gewaarden (interpretatie) naar begrijpen (controle).

Uitgave: Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap.
Adres Geografie Educatief:
Postbus 80123, 3508 TC Utrecht.

PHvdV